

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

nic není černobílé? William Lennox patří mezi zakladatelské legendy moderní epileptologie. První prezident American Epilepsy Society, prezident International League Against Epilepsy, šéfredaktor *Epilepsia*. Vystudoval medicínu na Harvardu a působil jako lékař na metodistické misii v Číně. Z Číny se vrátil poté, co se u jeho čtyřleté dcery objevily záchvaty; následujících čtyřicet let věnoval epileptologii. Jeho jméno nese Lennox-Gastautův syndrom, který popsal paralelně s marseilleským kolegou. Byl to jeden z mnoha vrcholů jeho vědecké práce. Usiloval o zlepšení sociální situace nemocných s epilepsií, psal knihy pro širokou veřejnost. V historii světové epileptologie je málo tak kladných hrdinů.

V prosinci 2018 oznámila American Epilepsy Society změnu názvu ceny za celoživotní přínos pro epileptologii na Founders Award, Cena zakladatelů. Mnoho let užívaný název Lennox Award se ruší. Čestná přednáška proslovovaná při slavnostním ceremoniálu Lennox-Lombroso Lecture ponese jméno Lombroso Lecture (Lombroso byl významným dětským epileptologem). Co se stalo? Z hrdiny padouch? Na vině je eugenika. Názor, že je potřeba chránit lidský genofond před záplavou mentálně a fyzicky postižených se rozšířil brzy po publikaci Darwinova *O původu druhů*. Drastická opatření jsou nezbytná, aby se zdravá populace zachránila před degenerací. Je nutné zabránit přenosu nemoci, zejména duševních, na další generace. Věřilo se, že mentální retardace je dědičným autosomálně

recesivním onemocněním. Alexis Carrel, laureát Nobelovy ceny, navrhoval změnit článek ústavy USA o rovnosti lidí. Lidé si jsou sice rovni, avšak ne lidé postižení. Od r. 1907 mnozí Američané „insane, idiotic, imbecile, feeble minded or epileptic“ byli nuceně sterilizováni. Třicet tři amerických států mělo v roce 1938 zákon o nucené sterilizaci žen s poruchou učení. Tolerovalo se neposkytnutí život zachraňující pomoci postiženým (2).

Názory na eugeniku jsou dnes jiné, ale ty Lennoxovy, který ji aktivně podporoval, se nelišily od převládajícího mínění americké nebo britské společnosti před válkou. Lennox šel ovšem dál, věřil v čistotu rasy a v roce 1936 psal s uznáním o německých protizidovských zákonech. (Nemohl samozřejmě vědět, že vyústí v masové vraždy, ale v Německu byli už tehdy židovští profesori, také epileptologové, vyhazováni z univerzit. Například v roce 1935 byl nuceně penzionován Alfred Hauptmann, který v roce 1912 objevil antiepileptický účinek fenobarbitalu, v té době nejrozšířenějšího antiepileptika.) Dnešní pohled na eugeniku je jiný zejména potom, co jejím jménem bylo v Německu zavražděno několik set tisíc lidí postižených mentálně, ale i fyzicky. V rámci programu Aktion T4, eufemisticky nazvaného Eutanazie, byli vražděni i epileptici (1). O nucené (otevřeně nebo skrytě) sterilizaci si dnes nemyslíme nic dobrého, ale prováděla se ve Švédsku do roku 1976 a u nás, u romských vícenásobných rodiček, v osmdesátých, snad ještě i v devadesátých letech. Je ovšem rozdíl mezi sterilizací a zabitím. Lennox

věřil v zabití mentálně postižených, a to i poté co se stalo hrůznou realitou v nacistickém Německu. Proto už ne Lennoxova cena...

Ve střední Evropě jsme na přejmenování dost alergičtí. Náměstí v Levoči, kde jsem vyrůstal, změnilo za můj život jméno čtyřikrát. Kino, které dnes patří Masarykově univerzitě, za dobu své existence pětikrát. Byla změna názvu americké ceny skutečně nutná? Přijde Lennox také o svůj syndrom? Nedávno byl Hallervorden-Spatzův syndrom (neurodegenerativní onemocnění s ukládáním železa v bazálních gangliích, popsané těmito pány v roce 1922) přejmenován na PKAN (pantothenate kinase-associated neurodegeneration). Je tady však rozdíl, Hallervorden i Spatz byli aktivní nacisté, pro svůj výzkum používali mozky zavražděných v rámci projektu eutanazie a snad se jej i aktivně účastnili. To Lennox se jenom mýlil. Myslím, že Lennoxovo jméno by se nemělo z názvu syndromu vytrádit. Prosím, cena třeba nemusí nést jeho jméno – ale nemoc ano – William Lennox byl velkým epileptologem.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.,
FCMA, FANA, FEAN
předseda redakční rady

1. Shorvon S. Heredity in epilepsy – an historical overview. *Neurology Asia* 2011; 16(Supplement 1): 5–8.
2. Victoria Brignell. When America believed in eugenics. *NewStatesman*, December, 2010.